

Ons werk in de Theosofische Vereniging

– N. Sri Ram

De Theosophical Society is in veel opzichten een unieke organisatie. Niet alleen heeft zij in vrijwel alle landen ter wereld gefunctioneerd als een waarlijk internationaal lichaam, maar zij heeft leden die behoren tot de verschillende wereldreligies, met verschillende culturele en traditionele achtergronden. Er zijn ook mensen van verschillende rassen, waaronder Afrikanen, mensen van het Arische en het Mongoolse ras en andere raciale en etnische types. Daarom is het onmogelijk dat enige loge of afdeling het karakter van deze Society volledig vertegenwoordigt.

N. Sri Ram was President van de TS van 1953 tot 1973 en redacteur van *The Theosophist*. Dit is een samenvatting van een ongereviseerde voordracht voor leden in Auckland, Nieuw Zeeland op 30 augustus 1960.

Theosofie is ook in verscheidene opzichten een filosofie met een uniek karakter. De enige grondslag waar wij als Society aan vasthouden is die van de universele broederschap van de mensheid, ongeacht al die verschillen die genoemd worden in de eerste doelstelling van de Society. Voor het overige wordt het lid volledig vrij gelaten bij zijn studie en onderzoek, langs de lijnen die genoemd worden in de tweede en derde doelstelling. Dat is op zichzelf een markante eigenschap van het werk van de Society – dat wij onze leden volledig vrij laten in hun denkbeelden, behalve dat zij deze praktische en ethische leerstelling van universele broederschap dienen te onderschrijven.

Ofschoon iedereen die de drie doelstellingen aanvaardt tot de organisatie kan worden toegelaten, heeft de organisatie toch een heel vastomlijnd en positief karakter, dat zij ontleent aan de waarheden die geaccepteerd worden door het overgrote deel van haar leden en die gepropageerd worden

door haar loges en afdelingen. Het aanvaarden van deze waarheden is echter gebaseerd op een vrijwillige respons van de kant van de leden, omdat hen van bovenaf niets wordt opgelegd.

Er bestaat geen officieel papier of document dat de theosofie definieert, waarin staat welke principes of waarheden de leden moeten geloven. Toch is de Society erin geslaagd zichzelf te consolideren op basis van waarheden die de leden zijn voorgelegd door onze stichters en anderen. Als het menselijk denkvermogen vrij is van vooroordeel, bijgeloof en angst heeft de waarheid een onweerstaanbare aantrekkingskracht. Er bestaat een bepaalde relatie tussen waarheid en het bewustzijn van de mensen, wanneer dit gezuiverd is van alle beletselen, vooringenomen denkbeelden en neigingen die niet in overeenstemming zijn met het accepteren van de waarheid.

Het was de speciale missie van mevrouw Blavatsky om deze vrijheid van het menselijk denkvermogen tot stand te brengen en ook bekendheid te geven aan de essentiële waarheden van de filosofie die de meesten van ons aanvaarden. In haar tijd was zij gekant tegen de denkbeelden van de moderne wetenschap die toen de boventoon voerden en ook tegen religie zoals die beleden en gepraktiseerd werd. Sindsdien heeft de wetenschap echter revolutionaire vooruitgang geboekt die het beeld van het universum volledig veranderd heeft. Nu de wetenschap de beschikking heeft gekregen over een veel breder kennisveld toont zij tegenwoordig meer aarzeling en is zij minder zeker van zichzelf. De verscheidene religies, of wij nu denken aan het hindoeïsme of aan het christendom, zijn vandaag de dag veel minder vooringenomen; een element van mystiek

kleurt ook het geloof van bedachtzame christenen.

Zodoende zien wij dat de wereld in de afgelopen jaren zeer sterk veranderd is, niet alleen vanwege wetenschappelijke technologie of de volkomen nieuwe situatie die voor de mens is ontstaan, maar ook in de manier van denken, die tegenwoordig veel redelijker is dan vroeger.

Er bestaat een mogelijkheid, ook al is de verwerkelijking ervan misschien nog ver weg, van een soort wereldreligie onder alle bedachtzame volkeren ter wereld.

Tegenwoordig bestaat er een mogelijkheid, ook al is de verwerkelijking ervan misschien nog ver weg, van een soort wereldreligie onder alle bedachtzame volkeren ter wereld, waarvan de bestaande religies misschien facetten worden; anders zou de wereldreligie gebaseerd zijn op de essentiële waarheden van de bestaande religies. De theosofie is wel beschreven als 'de wijsheidsreligie' door HPB, een religie die de wijsheid is.

Is theosofie een religie of is het alleen maar een soort filosofie? Het is heel moeilijk die vraag te beantwoorden. Het is geen religie in de gebruikelijke zin, maar het gaat over al die dingen waarmee iedere religie zich bezig houdt, namelijk de oorsprong van de mens, zijn lotsbestemming, hoe hij zich moet gedragen, de idealen die hem zouden moeten leiden, zijn verhouding tot zijn medemensen en ook tot wat wij 'God' noemen, ofschoon dit woord 'God' op verschillende manieren begrepen kan worden door verschillende mensen. In het boeddhisme, bijvoor-

beeld, bestaat het godsbeeld niet. Het denkbeeld van een universele en onveranderlijke Wet neemt de plaats in van God. Zelfs de aard van de mens, zegt men, rust op een bepaalde Wet die in hemzelf zit, en deze wet van zijn eigen wezen gaat boven dat zelf dat een product is van vele herinneringen en dat een mens afscheidt van alle anderen.

Wat de wereld zal redden is een andere houding ten opzichte van alle dingen, een bereidheid om te leren, onze eigen ideeën te onderzoeken en in te zien wat werkelijk de moeite waard is in het leven.

De letterlijke betekenis van de theosofie is ‘de goddelijke wijsheid’. Dus wanneer wij onze vereniging de Theosophical Society noemen, nemen wij aan dat er iets is zoals theosofie. Het is een impliciete ontkenning van een element of principe dat volkomen buiten de wereld van onze normale ervaringen ligt. Theosofie is ook wel ‘de wetenschap van het Zelf’ genoemd, waarbij het Zelf het middelpunt van bewustzijn is in ieder levend wezen, in elke menselijke constitutie, verschillend van dat idee van een zelf dat ons onderscheidt van anderen en dat de heer Boeddha een illusie noemde, een verzonnen denkbeeld, niet welke bestaat in de ware aard der dingen.

De vele illusies van de mens vinden hun middelpunt in die fundamentele illusie van afgescheidenheid, hetgeen te wijten is aan de wijze waarop hij denkt.

Aangezien we niet weten wat deze goddelijke of transcendentale wijsheid is, kan de theosofie vanuit ons ge-

zichtspunt gezien worden als de synthese van waarheid, waar wij die ook maar vinden – in de wetenschap, in enige filosofie of in enig religieus systeem. De waarheid die wij ergens vinden maakt deel uit van de totale waarheid die theosofie is en in de TS zou onze houding ten opzichte van deze wijsheid niet dogmatisch moeten zijn, omdat wij niet zijn aangekomen bij het einde van kennis of wijsheid. Wij moeten openstaan voor de waarheid.

De leden van de TS zijn studenten of leerlingen. Wij zouden het feit nimmer mogen vergeten, dat er veel dingen zijn in de hemel en op aarde waarvan misschien zelfs onze filosofie niet droomt. Daarom moeten wij ons hart en ons denken toegankelijk houden voor enig licht, van welke kant dat ook moge komen. Zelfs als wij denken aan bekende leerstellingen, zoals reïncarnatie en karma, kan het mogelijk zijn om naar dit proces te kijken vanuit een enigszins andere invalshoek, van bovenaf, van binnenuit, en niet, zoals wij meestal doen, van buitenaf.

Al onze kennis is een weten van het denkvermogen en ze is oppervlakkig omdat het denkvermogen of *manas*, een Sanskriet term die beter is dan ‘denkvermogen’, een eigenschap is die zich alleen in de richting van kennis beweegt. Het kent het ding zelf niet, maar interpreteert het door middel van trillingen, afleidingen enzovoort. Als ik naar u kijk en zeg dat u er op een bepaalde manier uitziet, gekleed bent in bepaalde kleuren, een bepaalde gezichtsuitdrukking heeft enzovoort, dan is dat eigenlijk allemaal een interpretatie door mijn denkvermogen van bepaalde indrukken die mij raken uit dat bepaalde plekje in de ruimte dat u inneemt.

Om iets te kennen moet u volkomen één zijn met de waarheid, met hetgeen u wilt weten. Het denkvermogen blijft echter altijd op afstand en vertaalt de indrukken die zij krijgt in allerlei beelden en denkbeelden. Dus is alle mentale kennis die wij bezitten kennis van af een afstand, door vertaling van indrukken, of door het maken van gevolgtrekkingen, en niet van de intrinsieke waarheid van dingen. Als wij maar konden beseffen dat dit instrument waarop wij zo trots zijn en dat in staat geweest is om vele wonderen in de fysieke wereld te verrichten, vol zit met beperkingen en dat wat wij weten meer de uiterlijke verschijningsvorm van dingen is dan wat er achter dat uiterlijk schuilgaat, dan zouden wij misschien allemaal veel nederiger zijn dan wij op dit moment zijn. Veel mensen ontzeggen zich de mogelijkheid om te leren, omdat zij er zo zeker van zijn dat zij al heel geleerd zijn en dat zij alles in zijn absolute waarheid kennen.

Wij moeten de theosofie gaan begrijpen, haar gaan presenteren en erover spreken in het openbaar om de dingen in hun juiste perspectief te houden, zodat datgene wat van fundamentele waarde is zijn rechtmatige plaats krijgt, temidden van het aantal details waarmee wij misschien ons brein opgeladen hebben. Wij moeten onderscheid maken tussen zuivere wijsheid of spiritualiteit, helderziendheid, mediumschap en dingen van die aard, die volkomen verschillen van dat innerlijke spirituele besef dat ons als enige verankert in het middelpunt van ons wezen.

De wereld zal niet gered worden door helderziende openbaringen, ook al hebben die hun eigen plaats en

waarde. Veronderstel dat u mij echter vertelt over dingen die ik niet zie, zal ik dan heel anders optreden in mijn handelen, gedrag, houding ten opzichte van mensen of bij het onder ogen zien van de verscheidene levensproblemen? Het is allemaal heel interessant, zoals veel dingen in de natuur interessant zijn, en wij kunnen dat allemaal gaan bestuderen. De wereld kan echter alleen gered worden door een paar simpele dingen zoals oprechte vriendelijkheid. Als die geest van vriendelijkheid zich bevond in de harten van veel, heel veel mensen, zouden er dan oorlogen zijn, of concentratiekampen of het verhoren van gevangenen en al die afschuwelijke wreedheden die zo gewoon zijn geworden in onze tijd?

Deze geest van oprechte vriendelijkheid en zuiverheid van leven is essentieel. Het betekent leven op zo'n manier dat wij geen razende honger ontwikkelen naar dingen die ons nooit tevreden kunnen stellen. Dat soort psychische toestand waarbij wij zo veel dingen willen hebben die uiteindelijk stof en as in de mond blijken te zijn is veeleer een oorzaak van kwelling dan van geluk. Een bepaalde bereidheid om ons eigen bijgeloof en onze illusies te onderzoeken is essentieel. Wat de wereld zal redden is een andere houding ten opzichte van alle dingen, een bereidheid om te leren, onze eigen ideeën te onderzoeken en in te zien wat werkelijk de moeite waard is in het leven.

(wordt vervolgd)

Uit: *The Theosophist*, maart 2006
Vertaling: A.M.I.